

beiderseitigen Regulation der Bewegungen durch die Hemisphären aus, die auf Grund uni- und bilateraler Bewegungen der Hände, Beine und der Zunge festgestellt wird. Die Methode diagnostiziert den unmittelbaren Stand des motorischen Lernens mit besonderer Berücksichtigung der Feinmotorik.

Der Artikel informiert über die Anwendung dieser Methode bei gehörlosen Vorschulkindern. Der Verfasser untersuchte 46 Kinder (21 Mädchen, 25 Jungen). 63,1 % dieser Kinder waren ausschliesslich gehörlos, bei 36,9 % wurde eine weitere Schädigung diagnostiziert (am häufigsten Körper- oder Sehbehinderung). Ein Vergleich der Befunde bei den Gehörlosen und einer Standardisierungspopulation gesunder Kinder zeigte signifikant schlechtere Ergebnisse bei den Gehörlosen. Ein statistisch signifikanter Unterschied wurde auch bei den zwei Gruppen von Gehörlosen (mit und ohne zusätzliche Behinderung) festgestellt, zu Gunsten der ausschliesslich gehörlosen Kinder. Die Unterschiede zwischen Jungen und Mädchen waren statistisch nicht signifikant.

Es zeigt sich, dass diese Methode bei gehörlosen Kindern zur Ermittlung der motorischen Funktionen, insbesondere der feinmotorischen, anwendbar ist.

Schlüsselwörter: Vorschulalter, Gehörlose, Psychodiagnostik, Feinmotorik, motorische Retardation bei Gehörlosen

Recenzia

Anton Uherík: **Hluchota, reč poznanie**. Martin, Osveta 1990, 192 strán, farebná príloha 16 strán.

Publikácií o problematike sluchového postihnutia je u nás ešte stále málo. Preto možno Uherikovu prácu len uvítať. Sám autor s mnohoročnou praxou v škole pre sluchovo postihnutých si kládol za cieľ zhrnúť skúsenosti a informovať školských pracovníkov, rodičov, kompetentné orgány a inštitúcie o súčasných problémoch a stave poznania v oblasti výchovy a vzdelávania nepočujúcich, a ukázať na možnosti, ale aj obmedzenia starostlivosti o nepočujúcich.

Publikácia je členená do desiatich kapitol. Zahrnujú pohľady do histórie, ale aj súčasnosti vzdelávania nepočujúceho dieťaťa, umožňujú nazrieť do základnej problematiky klasifikácie sluchových porúch a venujú sa uceleným okruhom — psychodiagnostike, komunikačným formám (orálnej reči, posunkovej reči, daktylotike, zrakovému vnímaniu u nepočujúceho die-

ťaťa). Publikácia komentuje niektoré výsledky u nás prezentovaných výskumných prác.

Autorovi sa podarilo preklenúť miestami až rigidný pedagogizujúci pohľad na rozvoj nepočujúceho žiaka. Veľmi dobre postrehol paradoxy až nelogickosti v systéme vzdelávania. Takým je napríklad rozširovanie poznatkov nepočujúceho na báze orálnej — hovorenej reči, a to aj vtedy, keď táto nie je ešte u žiaka vybudovaná. Treba len súhlasiť s autorom, ak očakáva od školy, aby sledovala dva ciele: naučiť dieťa hovoriť a dieťa vzdelávať.

Kapitolu o klasifikácii porúch sluchového analyzátora autor využil aj na prezentovanie vlastnej objektívnej audiometrickej metódy PEDAPS, užitočnej, ale nerozšírenej, spočívajúcej v registrácii bioelektrickej reaktivity kože počas akustickej stimulácie a v podmieňovaní pohybového

správania. Po skutočne kritickom pohľade na problém objektivizácie vyšetrenia sluchovej percepcie sa nemožno ubrániť dojmu súperenia autora aj s takou metódou, akou je metóda evokovaných sluchových potenciálov. Ak je publikácia skutočne určená širšiemu okruhu čitateľov, mohol sa autor venovať objektívnym, prípadne aj semiobjektívnym metódam vyšetrenia sluchu viac a objektívnejšie.

V diagnostike psychiky nepočujúceho dieťaťa sa autor opiera o vlastné skúsenosti. Na základe vyše dvadsaťročnej praxe so sluchovo postihnutými sa uňho nevyskytol ani jeden prípad nesprávnej diagnostiky a nesprávneho zaradenia dieťaťa, pričom počet vyšetrení dosiahol už niekoľko tisíc. Opomenutá zostala diagnostika rečového vývinu a jazykových schopností, a to aj napriek tomu, že sám autor považuje poruchu sluchu aj za poruchu vývinu reči. Cenné informácie ponúka autor o orálnej metóde van Udena, ktorý rozvíjanie reči sluchovo postihnutých stavia na konzekventnosti a prepracovanosti výchovno-vzdelávacích činností. Možno len súhlasiť s autorom publikácie, že v našich podmienkach sa metódy tvoria a aplikujú bez ohľadu na nepočujúce dieťa. Ďalšiu brzdu v rozvoji orálnej reči u nepočujúcich vidí autor v privedení zdôrazňovaní expresívnej funkcie reči bez zdôvodňovania významu vnútornej a receptívnej reči, čo vedie aj k preceňovaniu techniky hovorenia a čítania na úkor porozumenia.

Kapitolu venovanú výskumným prácam tvorí komentár k u nás publikovaným

správam a referátom. Tu zaradil analýzu vyučovacej hodiny so zameraním na rozvoj a vyťaženosť kognitívnych funkcií žiaka, výskumy myslenia a matematických schopností nepočujúceho dieťaťa, výskumy hovorenia, čítania, písania a slovnej zásoby, ako aj výtvarných schopností nepočujúcich detí.

V záverečnej časti publikácie sa autor zmieňuje o perspektívach v starostlivosti o nepočujúce dieťa. Opisuje tzv. totálnu komunikáciu, v ktorej sa významne uplatňuje posunková reč nepočujúcich. V budúcnosti bude isto aj u nás možnosť v širšom meradle implantovať sluchovo postihnutým kochleárnu neuroprotézu. V prostredí školy je perspektívne zavedenie výpočtovej techniky priamo vo výchovno-vzdelávacom procese. Práve v tejto kapitole sa očakávalo množstvo pôvodných a originálnych myšlienok viažúcich sa ku kľúčovým pojmom uvedených v názve publikácie. Autor tu mohol stavať na základnejších poznatkoch a skúsenostiach svojho materského akademického pracoviska.

Publikáciu možno odporúčať všetkým, ktorí sa venujú problematike sluchového postihnutia profesionálne. Poskytuje širšiu orientáciu v špeciálno-pedagogickej a psychologicko-šarostlivosti o sluchovo postihnutých žiakov. Môže sa stať východiskom pre zmeny vo výchovno-vzdelávacom procese, najmä v hľadaní nenásilných a efektívnejších spôsobov vyučovania.

Marián Groma